

Олег Ольжич
(1907-1944)

Народився
в Житомирі.
Батько — відомий
поет та письменник
Олександр Іванович
Кандиба
(псевдонім Олександр
Олесь), мати — Віра
Антонівна
Свадковська,
гімназійна вчителька.
Родина в 1912–1919
жила заможнo та
мешкала в дохідному
будинку Файбишенко
на Новій будові, вул.
Антоновича. Будинок
вцілів, але перебуває

У 1919–1923 здобував середню освіту в трудовій школі, мешкаючи в Пущі-Водиці поблизу Києва, але закінчити середнє навчання довелося лише в Празі. Наприкінці 1922 він разом із матір'ю виїздить з України у Берлін, де 3 січня 1923 року нарешті зустрівся з батьком, який у лютому 1919 був змушений поспіхом емігрувати до Австрії, користуючись придбаним дипломатичним паспортом з повноваженням аташе по культурі при консульстві УНР у Будапешті.

1923 року родина Кандиб переїхала до Праги. Влітку - до Ржевниць, згодом— до Горніх Черношинець. Восени 1923 Олег разом з матір'ю повертається до Праги. Батько залишається в Горніх Черношинцях, де він організував гурток з науковців, поетів та письменників.

Олег записується слухачем на літературно-історичний відділ Українського високого педагогічного інституту ім. Драгоманова в Празі. Цей інститут був заснований влітку 1923 року Українським Громадським Комітетом і до нього брали всіх охочих. Однак документи, що підтвердили б його навчання, не збереглися. Одночасно юнак записується на лекції в Український вільний університет. За непідтвердженими даними в числі засновників був його батько Олександр Олесь.

Олег Кандиба поступає на платні річні матуральні курси Українського Громадського Комітету в Празі, які закінчує 11 грудня 1924 з відзнакою. Це надавало йому можливість записатись вільним слухачем на безкоштовній основі у будь-який вищий навчальний заклад.

Документи студента Кандиби не збереглися, однак лишилися спогади його вчителів та колег, а також Л. Винар віднайшов конспекти О. Ольжича занять з археології, які проводив проф. Вадим Щербаківський. Тоді ж записався вільним слухачем філософського факультету Карлового університету в Празі.

В. М. Щербаківський.

Влітку 1926 року, склавши додаткові іспити по латині, став звичайним студентом університету. Будучи студентом (1928) отримав грант від Наукового Товариства ім. Шевченка у Львові на експедицію в Більче Золоту.

- Роки 1925–1930 — роки навчання та археологічних розкопок у Чехословаччині і в Західній Україні.
- Роки 1931–1940 — період інтенсивної наукової і академічно-педагогічної діяльності О. Кандиби, час появи його основних наукових праць в різномовних наукових виданнях, його кількарічної співпраці з Гарвардським університетом і УВУ. Цей період також охоплює заходи з організації Українського Наукового Інституту в Америці.
- Роки 1941 до травня 1944 — період принагідної наукової роботи. В цьому часі О. Кандиба був членом Археологічної Комісії НТШ (1941–1944), яку очолював Я. Пастернак. Кандиба живе в підпіллі, але рівночасно збирає історичні і фольклорні джерела, співпрацює з українськими вченими в західній і східній Україні.

Восени 1930 захистив дисертацію на звання доктор філософії на тему «Неолітична мальована кераміка Галичини».

З жовтня 1930 по травень 1932 — асистент кафедри археології УВУ. Працював в археологічному відділі Національного музею Чехословаччини. У лютому 1931 року О. Кандиба одержав від Слов'янського інституту в Празі (Slovansky ustav) наукову стипендію в сумі двох тисяч чеських корон на студійну подорож в Німеччину і Австрію для збирання матеріалів для його дальших студій культури неолітичної кераміки.

О молодих літ Олег Кандиба став учасником українського націоналістичного руху. У 1929 — член Організації Українських Націоналістів. Виконував ряд відповідальних завдань Проводу Українських Націоналістів ОУН, особисто Євгена Коновальця. В 1937 очолив культурно-освітню референтуру Проводу Українських Націоналістів.

В кін. 1930-х рр. редагував часопис «Самостійна думка», перетворивши його на орган ПУН.

У 1938–1939 брав активну участь у діяльності короткочасного державного утворення — Карпатської України — в її збройній боротьбі проти угорських окупантів. Був заарештований солдатами угорської армії і провів три дні у Тячівський в'язниці. Після листа угорських вчених на захист вченого уряд Угорщини розпорядився випустити Олега Кандибу та Уласа Самчука. Протягом 1939–1941 очолював Революційний Трибунал ОУН, член Проводу Українських Націоналістів.

На початку радянсько-німецької війни 1941–1945 переїхав до Києва разом з Буковинським куренем, узяв участь у формуванні місцевої адміністрації та поліції. В 1941–1942 О. Кандиба жив у Києві, налагоджував підпільну мережу ОУН в Україні. В жовтні 1941 О. Кандиба став одним з організаторів політично-громадського центру — Української Національної Ради у Києві. З початком гітлерівських репресій проти українських націоналістів Кандиба переїздить до Львова.

У травні 1942 Почаївська конференція ОУН обрала Олега Кандибу заступником голови ПУН та головою Проводу на українських землях. У січні 1944 після арешту Андрія Мельника перебрав посаду Голови ПУН ОУН. 2 серпня 1943 року у віддаленому селі Яблінка-Вижня біля Турки на Бойківщині одружився з дочкою літературознавця Л. Білецького Катериною (Калиною), та їх шлюб був недовгим. Вже після його смерті народився син Олег.

25 травня 1944
заарештований гестапо
у Львові. Був ув'язнений
у Целенбау — окремому
блоці для особливо
важливих в'язнів на
території
концентраційного
табору Заксенгаузен.
Загинув під час
чергового допиту в ніч з
9 на 10 червня 1944,
закатований гестапівськ
ою трійкою (Вольф,
Вірзінг, Шульц).

*Меморіальна дошка
на будинку у Києві, де
у 1941–1942 роках жив
Олег Ольжич*